

Ülevaade 2018. aasta III kvartali puiduturust

Teostaja: OÜ Tark Mets,
Heiki Hepner

Tellijä: Erametsakeskus

Kohila 2018

Puiduhind Eestis ja Soomes

Aasta kolmandas kvartalis pole ilmastik metsavarumisele takistusi ette veeretanud, kuid vaatamata sellele ületab puiduturul jätkuvalt nõudlus pakkumist. Kokkuvõtlikult võib ütelda, et valitseb müüjate turg, kus ostjatele on võimalik esitada suuremaid nõudmisi ka raiekvaliteedi osas, rääkimata hinnast.

Erametsa hinnastatistika järgi tõusid 2018. aasta kolmandas kvartalis okaspuupalkide hinnad ca üks protsent. Aastataguse ajaga võrreldes on olukord hoopis teine. Hinnad on kasvanud väga palju rohkem. Enim on kallinenud männipeenpalk (15,1%). Männipalk on aastaga kallinenud 13,4%, kuusepeenpalk ligi 11% ja kuusepalk enam kui 10%. 2018. aasta kolmanda kvartali lõpu seisuga oli keskmine hind erametsa hinnastatistika alusel männipalgil 80,93 €/tm, männipeenpalgil 77,95 €/tm, kuusepalgil 79,80 €/tm ja kuusepeenpalgil 77,24 €/tm (vt joonis 1 ja tabel 1)¹.

Riigimetsast müüdavate okaspuupalkide hinnad langesid möödunud kvartaliga kergelt (männipalgid ca 2-3%, kuusepalgid ca 1-2%). Eelmse aasta kolmanda kvartaliga võrreldes on hinnad korralikult plussis. Aastaga kallines männipalk 7,5%, männipeenpalk enam kui 15%, kuusepalk ligi 15% ja kuusepeenpalk 15% (vt joonis 2 ja tabel 2).

Soomes on kolmanda kvartaliga okaspuupalkidest standardpalkide hinnad ca 2-3% kasvanud ja peenpalkide hinnad ligi 3% langenud. Aastataguse ajaga võrreldes on hinnad mõlema puuliigi juures kasvanud: männipalk 8,9%, männipeenpalk 6,7%, kuusepalk 9,1% ja kuusepeenpalk 4,3% (vt joonis 3 ja tabel 3).

Lehtpuu jämesortimentide hinnatrendid on kolmanda kvartali lõpus väga erinevad. Kasepakk on kallinenud 4,3%, kasepalk 0,7%, haavapalgi hind pole muutunud ning lepapalk on 2,7% odavnenu. 2017. aasta septembriga võrreldes on hinnatrend hoopis midagi muud. Kasepakk on kallinenud 30,7%, kasepalk 23,1%, lepapalk 22,4%, ja haavapalk 19,4%. 2018. aasta kolmanda kvartali lõpu seisuga oli keskmine hind erametsa hinnastatistika alusel kasepakul 121,17 €/tm, kasepalgil 74,61 €/tm, haavapalgil 43 €/tm ja lepapalgil 38,57 €/tm (vt joonis 1 ja tabel 1).

Riigimetsast müüdavatest lehtpuujämesortimentidest on möödunud kolme kuuga ainsana odavnenu kasepalk (-4%). Kasepakul on samal ajal hind 3,7% ja haavapalgil 2,2% kasvanud. Aastataguse ajaga võrreldes on kõik hinnad korralikult kasvanud – kasepakk 7%, kasepalk 8,7% ja haavapalk 25,1% (vt joonis 2 ja tabel 2).

Soomes kasvas möödunud kvartaliga kasepalgi hind 1,2%. Aastataguse ajaga võrreldes on hind kasvanud 6,6% (vt joonis 3 ja tabel 3).

Paberipuiduturul on kasvanud veel ainult okaspuupuidu hind (5%) ning püstitanud sellega uue erametsa hinnastatistika rekordi. Lehtpuupuidu hind on möödunud kvartaliga langenud, kasepuuidul -0,3% ja haavapuidul -4,1%. 2017. aasta septembriga võrreldes on hinnakasv erakordselt suur. Kase- ja okaspuupuidu hinnakasv jääb 74-75% piiresse ning haavapuidul on see ligi 41%. Seisuga september 2018 maksis tihumeeter männipaberipuitu 64,34 eurot, kuusepaberipuitu 64,40 eurot, kasepaberipuitu 54,88 eurot ja haavapaberipuitu 38,90 eurot (vt tabel 1, joonis 1).

¹ Puiduturu ülevaate koostamisel on pärast Keskühistu Eramets (edaspidi KEM) moodustamist kasutatud ümarpuuidu hindade arvutamiseks KEM-ile ettevõtete poolt tehtud hinnapakumisi. Alates 2014. a IV kvartalist on lisatud Eesti Puidumüügikeskuse (EPK) hinnastatistika. Mõlemad hinnastatistikad tuginevad kindlate ettevõtete ostuhindade aritmeetilisele keskmisele. Kui algselt esitleti mõlemat statistikat eraldi, siis alates 2016. aasta algusest on kasutusel ühine hinnastatistika. Et tulemused oleksid varasemate perioodidega võrreldavad, on nad ümber arvutatud kuni 2014. a detsembrini, mil alustati EPK hinnastatistika kogumist. Enne 2014. aasta detsembrist toodud keskmised hinnad tuginevad jätkuvalt ainult KEM hinnastatistikale. Ühise nimena kasutatakse alates 2016. aastast erametsa hinnastatistika.

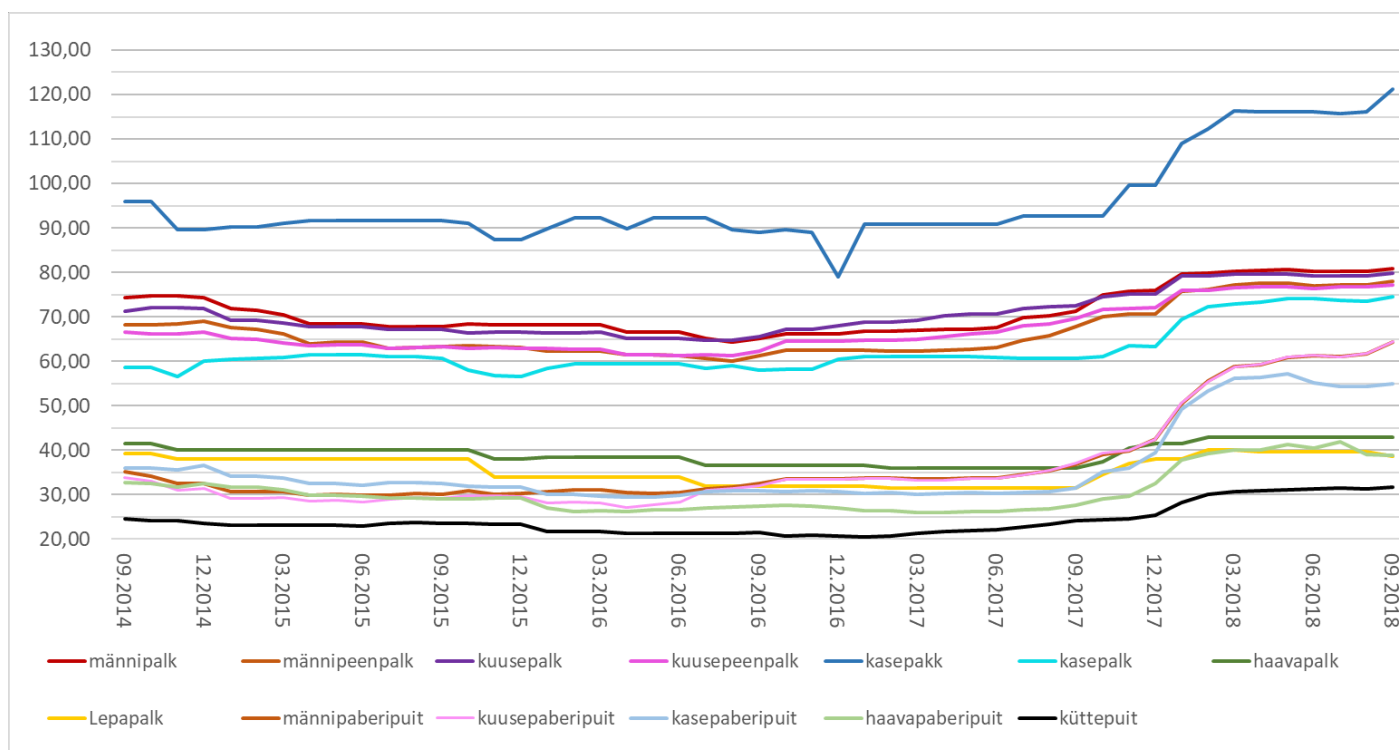
Riigimetsast müüdavast paberipuidust on möödunud kvartaliga okaspuupuit kallinenud ja lehtpuupuit odavnenu. Kallim sort on männipuit (48,30 €/tm), kuid enim on kvartaliga kallinenud kuusepuit (11,1%). Kasepuit on samal odavnenu 5,3% ja haavapuit koguni 28,4%. Aastataguse ajaga võrreldes on hinnad tänava väga korralikult kasvanud. Kuusepuit on aastaga kallinenud 81,9%, männipuit 72%, kasepuit 71,7% ja haavapuit 11,6% (vt tabel 2, joonis 2).

Soomes on paberipuidu hinnad viimase kvartaliga suhteliselt ühtlaselt kallinenud: kuuse- ja kasepuit 5,6% ja männipuit 4%. Kallimaks sordiks on kuusepuit (34,27 €/tm). Aastataguse ajaga võrreldes on enim kasvanud kasepuit 15,7%. Kuusepuit on samal ajal kallinenud 13,6% ning männipuit 13,1% (vt tabel 3, joonis 3).

Tabel 1. Erametsa ümarpuidu hinnad käibemaksuta lõpplaos seisuga september 2018²

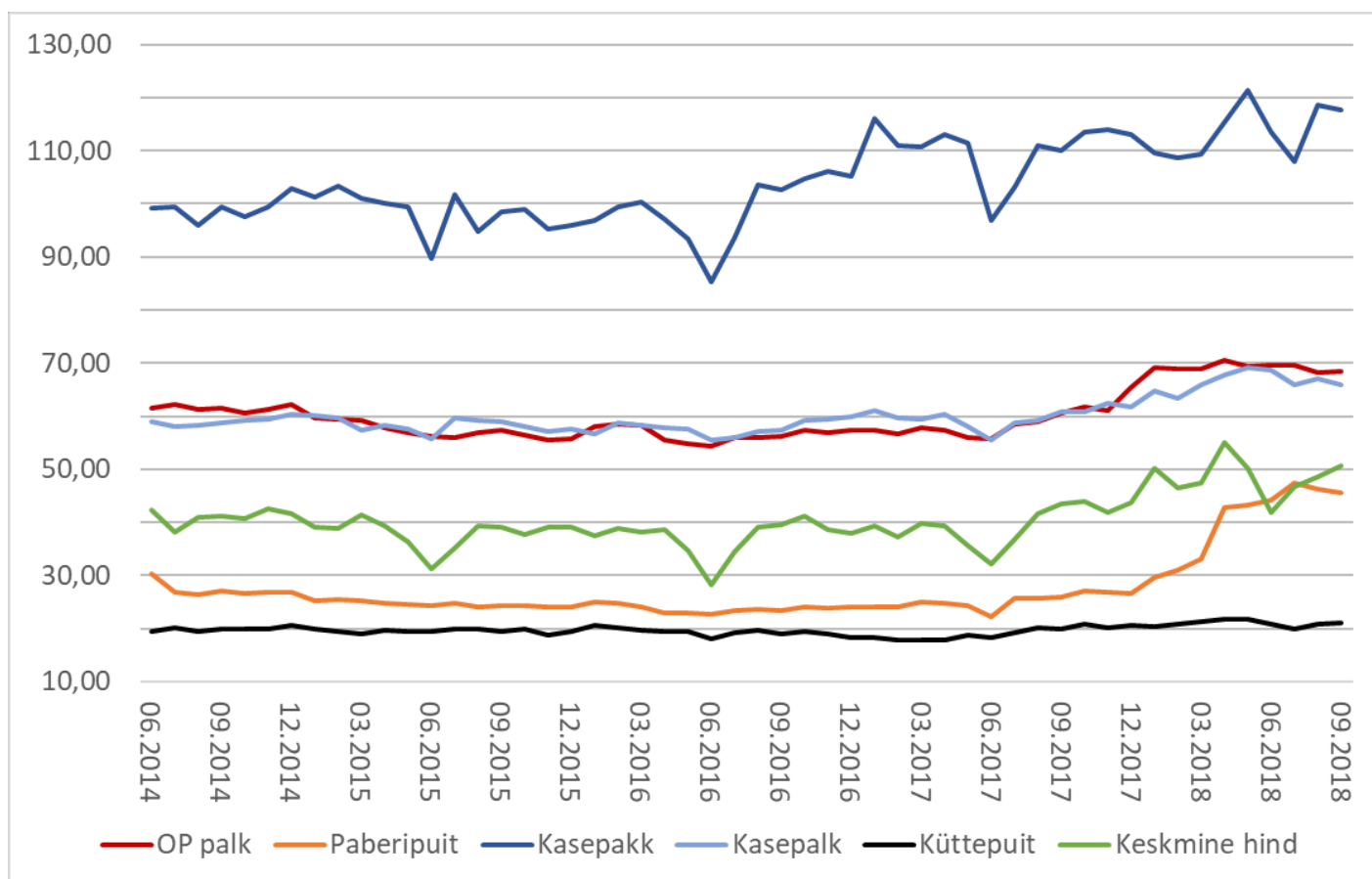
Sort	Hind euro	Hinnamuut võrreldes eelmise kvartali hinnaga	Hinnamuut võrreldes aasta taguse hinnaga
männipalk	80,93	1,0%	13,4%
männipeenpalk	77,95	1,3%	15,1%
kuusepalk	79,80	0,7%	10,0%
kuusepeenpalk	77,24	1,1%	11,0%
kasepakk	121,17	4,3%	30,7%
kasepalk	74,61	0,7%	23,1%
haavapalk	43,00	0,0%	19,4%
lepapalk	38,57	-2,7%	22,4%
männipaberipuit	64,34	5,0%	74,6%
kuusepaberipuit	64,40	5,1%	74,0%
kasepaberipuit	54,88	-0,3%	74,4%
haavapaberipuit	38,90	-4,1%	40,7%
küttepuit	31,71	1,0%	31,1%

² Hinnastatistika aluseks on KEM-le ja EPK-le ettevõtete poolt pakutud sortimentide aritmeetilised keskmised lõpplaohinnad.

Joonis 1. Erametsa puidu hinnad ilma käibemaksuta suuremate ettevõtete lõpplaohindade alusel³

³ Hinnastatistika aluseks on KEM-le ja EPK-le ettevõtete poolt pakutud sortimentide aritmeetilised keskmised lõpplaohinnad.

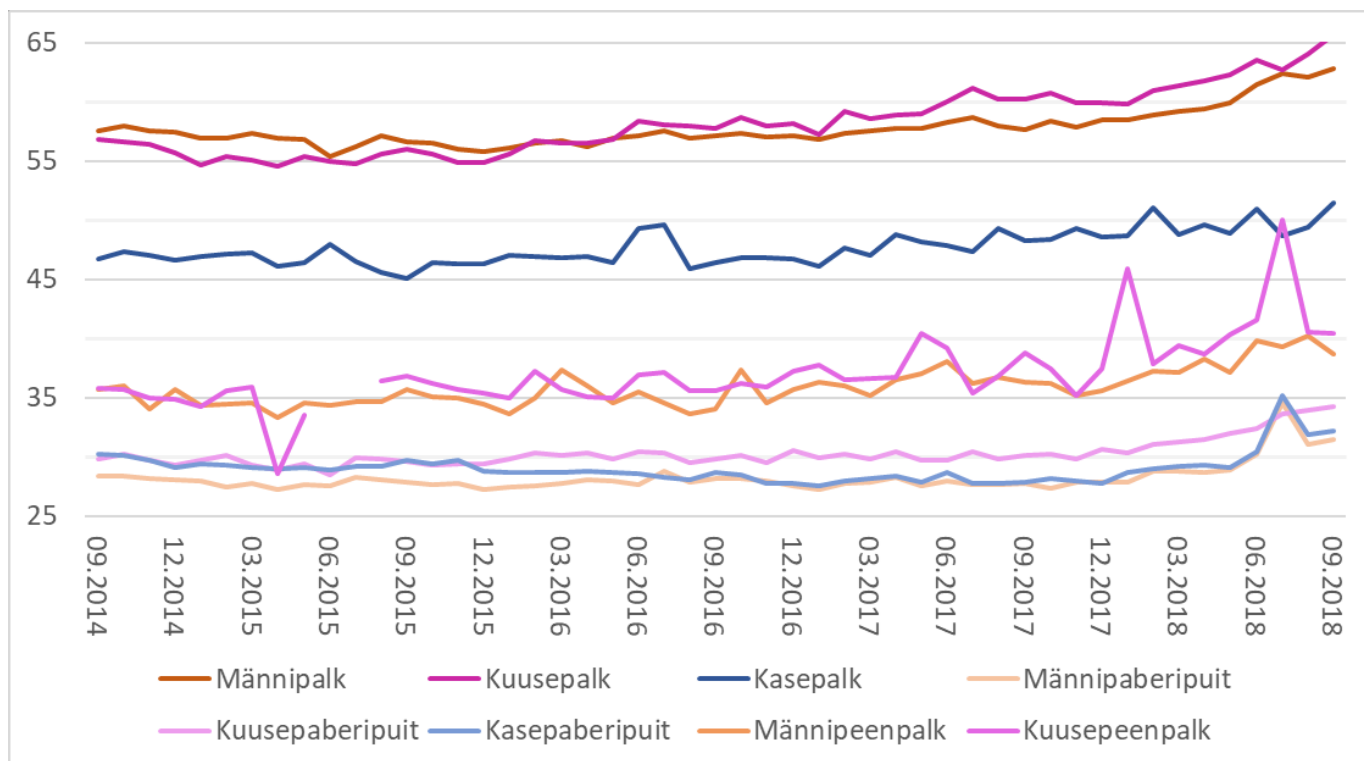
Joonis 2. RMK puiduhinnad vahelaos (metsas laoplatstil) ilma käibemaksuta (allikas RMK)⁴

Tabel 2. RMK sortimentide vahelaohinnad ja nende muutumine seisuga september 2018 (allikas RMK)

Sortiment	Vahelaohind €/tm ilma käibemaksuta	Hinnamuut võrreldes kolme kuu hinnaga	võrreldes taguse	Hinnamuut võrreldes eelmise aasta sama aja hinnaga
Männipalk	73,84	-1,6%		7,5%
Männipeenpalk	61,75	-3,2%		15,3%
Kuusepalk	76,90	-0,6%		14,7%
Kuusepeenpalk	60,84	-2,2%		15,0%
Kasepakk	117,72	3,7%		7,0%
Kasepalk	65,98	-4,0%		8,7%
Haavapalk	42,76	2,2%		25,1%
Männipaberipuit	48,30	3,0%		72,0%
Kuusepaberipuit	46,50	11,1%		81,9%
Kasepaberipuit	41,68	-5,3%		71,7%
Haavapaberipuit	21,09	-28,4%		11,6%
Küttepuit	20,96	0,6%		5,1%
Keskmine	50,63	0,21		0,16
Hakkpuit ⁵	34,61	14,6%		21,2%

⁴ Paberipuidu hind kujuneb männi-, kuuse- ja kasepuidu hinna aritmeetilise keskmise järgi.

⁵ Lõpplaohind

Joonis 3. Soome keskmised ümarpuiduhinnad vahelaos⁶ (allikas Luke, METLA)

Tabel 3. Puiduhindade muutumine Soomes seisuga september 2018⁷ (allikas Luke)

	Männi- palk	Kuuse- palk	Kase- palk	Männi- paberipuit	Kuuse- paberipuit	Kase- paberipuit	Männi- peen- palk	Kuuse- peen- palk
Puiduhind €/tm	62,84	65,72	51,51	31,48	34,27	32,21	38,71	40,47
Võrreldes 3 kuu taguse ajaga	2,2%	3,4%	1,2%	4,0%	5,6%	5,6%	-2,8%	-2,6%
Võrreldes eelmise aasta sama ajaga	8,9%	9,1%	6,6%	13,1%	13,6%	15,7%	6,7%	4,3%

Küttepuidu hinnad

Küttepuiduturul on jätkunud mõõdukas kuid pidev hinnakasv ja nii juba 2017. aasta algusest peale. Veebruaris ületas hind 30 euro piiri, mais 31 euro piiri ja jõudis kolmandaks kvartaliks tasemele 31,71 eurot. See on taas uus hinnarekord. Aastaga on hind kasvanud 31,1% ja viimase 21 kuuga (2017. a algusest) 55,5%.

Riigimetsast müüdiv küttepuit on viimase kolme kuuga 0,6% kallinenud. Aastataguse ajaga võrreldes on hind kasvanud 5,1% (vt tabel 1 ja 2, joonis 1, 2 ja 4). RMK poolt koju toodav eratarbijale mõeldud küttepuidu hind viimase kolme kuuga kallinenud ei ole (vt tabel 6). Samuti ei ole riigimetsast raidmete

⁶ Hankintahinnat (vahelaohinnad)

⁷ Hankintahinnat (vahelaohinnad)

varumise hind eratarbijale kallinenud ja on 6,50 eurot kuupmeetri kohta (50,70 €/ha). Kännupakkude hind on 9,90 eurot m³ kuupmeetri kohta (68,43 €/ha). Mõlemale hinnale lisandub käibemaks.⁸ RMK poolt müüdava hakke hind on viimase kvartaliga kasvanud 14,6% ning aastaga koguni 21,2%. Septembris 2018 maksis tihumeeter haket riigimetsas 34,61 eurot, mis teeb puistekuupmeetri hinnaks 12,45 eurot (vt tabel 2 ja joonis 4).⁹

Soomes on küttepuidu hind kvartaliga 1,2% odavnenu, kuid aastataguse ajaga võrreldes on hind 3,6% kasvanud. Sama trend on ka keskmise energiapiidu hinnaga, mis kvartaliga odavnes 2,4% ja aastataguse ajaga võrreldes kasvas 5,1% (vt tabel).

Puidu varumis- ja transpordikulud

Erametsa hinnastatistika tugineb lõpplaohindadel. Kui metsaomanik soovib välja arvutada kannuraha (kasvava metsa müügi hinda), siis tuleks lõpplaohinnast maha lahutada puidu varumiskulud (raiumine ja kokkuvedu) ning autotransport lõpplattu (tarbija juurde) ehk väljaveokulud. Varumiskulud sõltuvad paljudest aspektidest nagu näiteks: raielangist, raieviisist, valitud tehnoloogiast, asukohast metsatee suhtes jne (vt tabel 4). Seega on iga langi varumiskulud unikaalsed.

Transpordikulu sõltub eelkõige lõpplao kaugusest (teekonna pikkusest), eeldusel, et sõidetakse täiskoormaga. Nii võib tekkida olukord, kus 2-3 eurot odavama lõpplaohinna aga väiksema veokaugusega, on kannuraha suurem, mis metsaomanikule lõpuks jääb. Koorma suuruse roll tuleb hästi esile RMK küttepuidu müügihindades (vt tabel 6), kus väiksema kohale toodud koguse eest tuleb tarbijal maksta tihumeetri kohta rohkem.

Varumis- ja transpordikulu määramiseks on kasutatud nii metsaühistute kui ka ekspertarvamusi. Nii võib praegu hinnata varumiskulude suuruseks keskmiste raielankide korral 14,5-17 €/tm, millele tuleks lisada transpordikulu 8-8,5 €/tm.

Tabel 4. Võrdlustabel mõnedest aspektidest, mis mõjutavad varumis- ja transpordikulu

Odavam varumis- ja transpordikulu	Kallim varumis- ja transpordikulu
Suur raielank	Väike raielank
Kuiv kasvukoht	Märg kasvukoht
Uuendusraie (lageraie, turberaie)	Hooldusraie (harvendusraie, sanitaarraie)
Lageraie	Turberaie, harvendusraie, sanitaarraie
Harvestirraie	Raie saameestega
Jäme mets	Peenike mets
Raie alusmetsa raiumata	Raie koos alusmetsa raiega
Tugev kokkuveotee	Pehme kokkuveotee
Lank asub metsatee läheduses (lühike kokkuvedu)	Lank asub metsateest kaugel (pikk kokkuvedu)
Lõpptarbija asub lähedal	Lõpptarbija asub kaugel
Autokoorem on täis	Autokoorem on poolik

Tabelist 5 võib näha, et negatiivset hinda keskmise hinnastatistika järgi ei ole. Küll aga võib tegelik hind nulli lähedale langeda küttepuidu müügil, kui varumis- ja transpordikulud osutuvad keskmisest oluliselt kõrgemaks (näiteks väga peenike mets, harvendusraie, pikk kokkuvedu ning lõpptarbija on kaugel). See tähendab, et sisuliselt metsaomanik selliselt raielt kohest majanduslikku tulu ei saa. Aga

⁸ RMK 20.07.2018

⁹ Alates 2013. a hakkas ka RMK oma hinnastatistikas hakkpuiduhinda näitama, teisendades puistekuupmeetri koefitsiendiga 2,78 tihumeetriteks.

isegi kui mõne sortimendi kännuraha tuleb nulli lähedane või negatiivne, tuleks raielanki tervikuna hinnata, arvutada kõikide sortimentide kännuraha kokku ja siis otsustada, kas tasub müüa või ei.

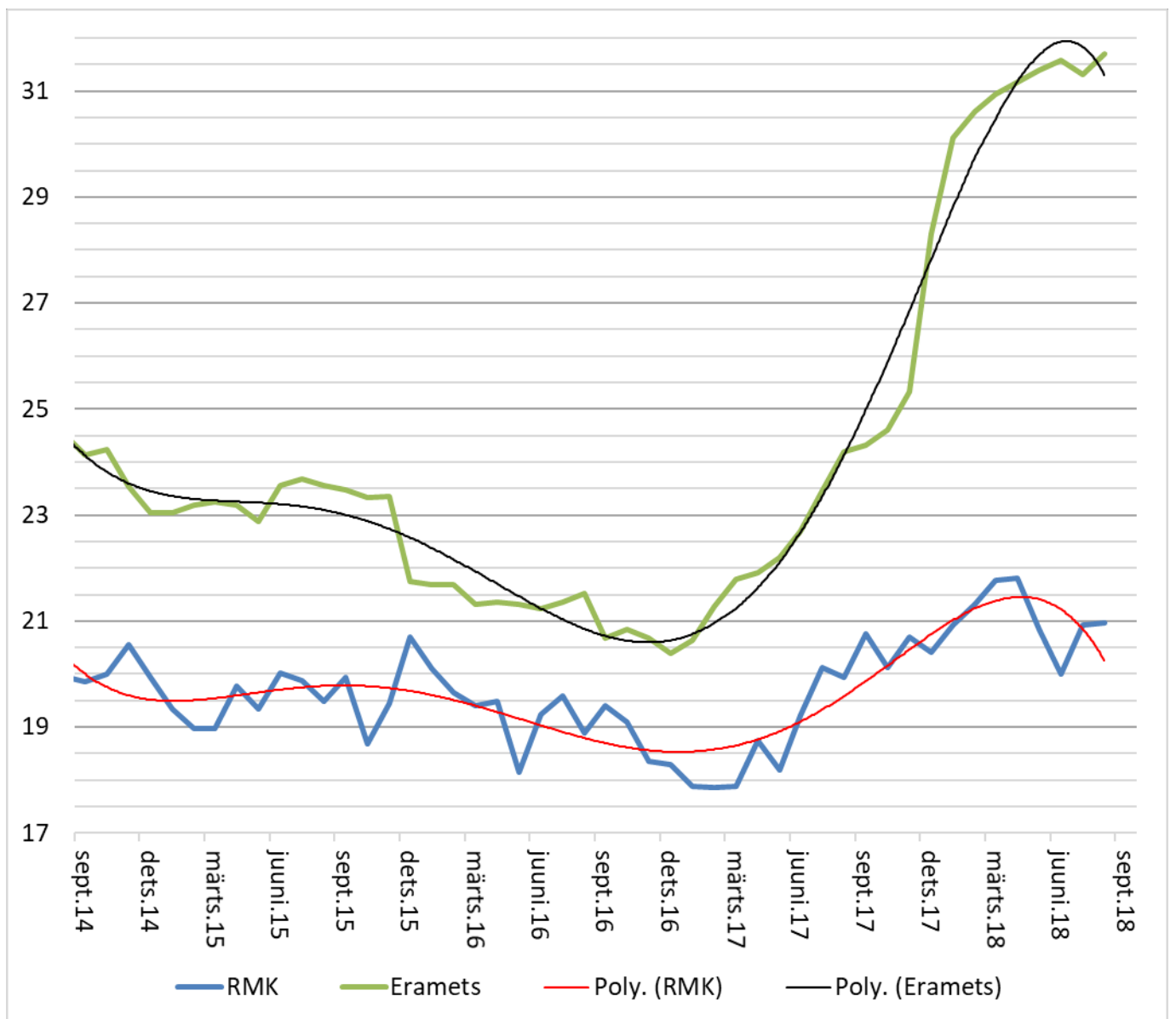
Tabel 5. Keskmise kännuraha seisuga september 2018¹⁰

Sortiment	Keskmise kännuraha vahemik €/tm	
	miinimum	maksimum
männipalk	55,4	58,4
männipeenpalk	52,5	55,5
kuusepalk	54,3	57,3
kuusepeenpalk	51,7	54,7
kasepakk	95,7	98,7
kasepalk	49,1	52,1
haavapalk	17,5	20,5
Lepapalk	13,1	16,1
männipaberipuit	38,8	41,8
kuusepaberipuit	38,9	41,9
kasepaberipuit	29,4	32,4
haavapaberipuit	13,4	16,4
küttepuit	6,2	9,2

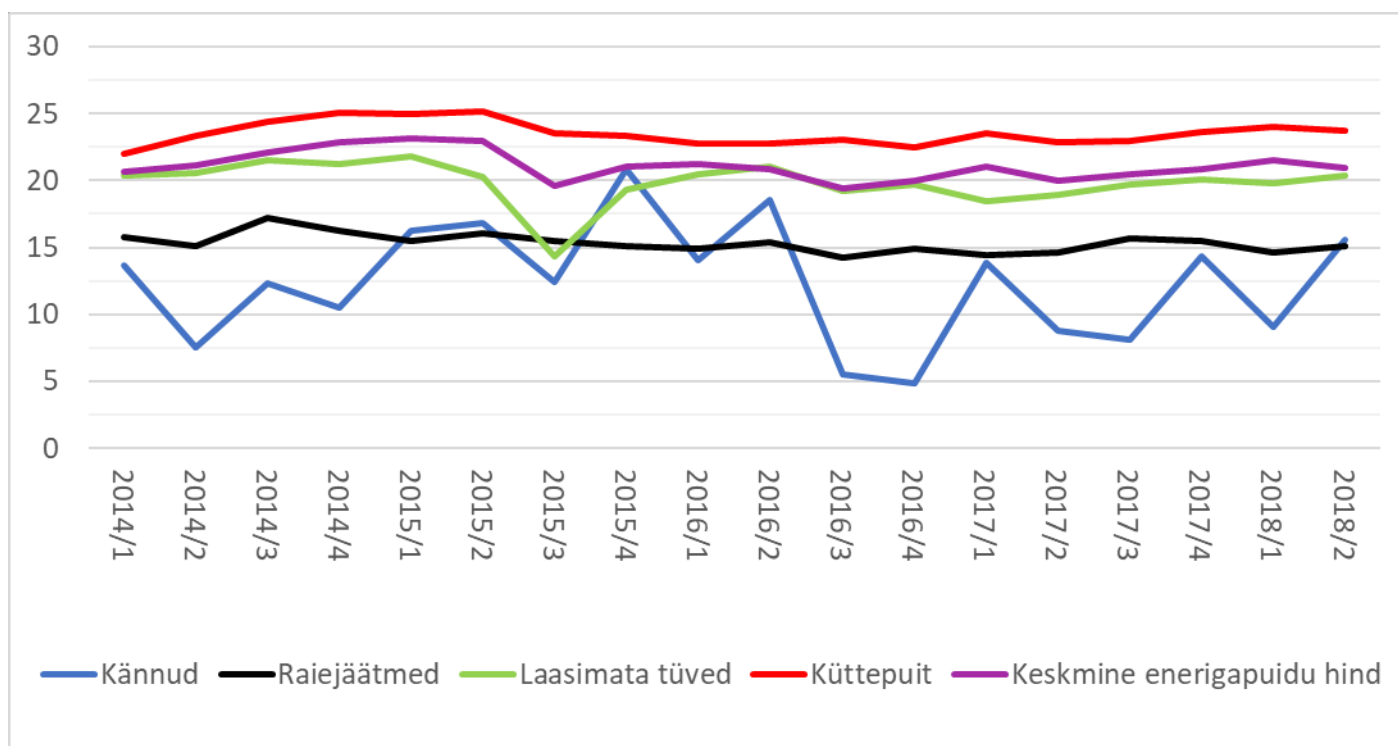
Tabel 6. RMK küttepuidu müügihinnad (€/tm) koos kohale toomisega ja käibemaksuga (allikas RMK)

Küttepuidu hinnad koos kojutoomisega	Hind alates 20.06.2018		Hind 08.01- 20.06.2018		Hind enne 08.01.2018	
	10 tm	24 tm	10 tm	24 tm	10 tm	24 tm
Lehtpuu	45,42	34,74	40,14	31,14	37,44	28,80
Okaspuu	46,80	36,12	42,00	33,00	41,16	32,52

¹⁰ Arvutuse aluseks on erametsa hinnastatistika lõpplaohinnad seisuga september 2018

Joonis 4. Küttepuidu hinnad käibemaksuta. RMK-l vahelaohind (metsas tee ääres laoplatsil), erametsal lõpplaohind (allikas: RMK, KEM, EPK)

Joonis 5. Energiapuidu hinnad Soomes (allikas Luke)

Tabel 7. Energiapuu hinnad Soomes seisuga 2. kvartal 2018 (allikas Luke)¹¹

	Kännud	Raiejäätmed	Laasimata tüved	Küttepuit	Keskmise energiapuidu hind
Puidu hind €/tm	15,55	15,14	20,41	23,73	20,98
Võrreldes eelmise kvartaliga	70,7%	3,8%	3,3%	-1,2%	-2,4%
Võrreldes aastataguse ajaga	76,9%	3,6%	7,8%	3,6%	5,1%

¹¹ Vahelaohinnad (hankitahinnat)

Joonis 6. RMK hakke puistekuupmeetri lõpplaohind käibemaksuta eurodes (allikas: RMK)

Kütuste hinnad maailmaturul

2018. aasta kolmandas kvartalis nafta hind kallines 2018. aasta teise kvartaliga võrreldes 2,2%.¹² Samal ajavahemikul tugevnes dollar euro suhtes 2,6%¹³ ning küttepuut kallines 1,2%.¹⁴ Tänu nafta kallinemisele ja dollari tugevnemisele ning vaatamata puiduhinna tõusule on puidu konkurentsivõime nafta suhtes teises kvartalis 3,5% tõusnud. 2017. aasta septembriga võrreldes on puidu konkurentsivõime nafta suhtes tõusnud 8% (vt jooniseid 6 ja 7).¹⁵

Brenti toornafta tulevikutehingute kuu keskmine hind tõusis 7,1% ehk 79,11 dollarini barrelist. Septembri viimane turu sulgemishind oli 82,72 dollarit barrelist, mis oli augusti lõpuga võrreldes 6,9% kõrgem. Nafta hinda mõjutasid septembris põhiliselt varude vähenemine Ameerika Ühendriikides ning USA kehtestatud sanktsioonid Iraani vastu, mis pärssisid Iraani naftaeksporti.¹⁶

Gaasihinnad tegid septembris läbi suhteliselt tugeva tõusu. GasPoolis tõusis hind 17,2% ehk 27,83 euroni ning TTF-il 16,7% ehk 27,81 euroni megavatt-tunnist. Septembri hinnatõusu põhjuseks oli jahedam ilm, mis tekitas suuremat nõudlust gaasi järele.¹⁷

Kuigi septembriks oodati elektrihindade suurt tõusu, liikusid hinnad vastupidi ja hoopis langesid. Eestis langes elektrihind 8,0% ehk 50,93 euroni megavatt-tunnist. Üldisemat elektrihinna langust aasta lõpuni oodatakse tänu Põhjamaade jõudsalt paranenud hüdrobilansile ja lõppenud on ka enamuse tuumajaamade korraline hooldus.¹⁸

Kuigi oodatakse elektrihinna edasist langust, hoiab elektrihinna siiski kõrgel CO2 kvoodi aina kasvav hind. CO2 kvoodi hind tõusis septembris kuude keskmise võrdluses 13,4% ehk 21,47 euroni tonnist ning septembri esimesel poolel ületas kvoodi hind lausa 25 €/t taseme. Endiselt on CO2 kvootide hind tõusuteel seetõttu, et kvootide kogused on vähenenud.¹⁹

¹² Aritmeetiline keskmine hind, mis on arvatud keskmiste nädala hindade alusel.

¹³ Aritmeetiline keskmine hind, mis on arvatud keskmiste nädala hindade alusel.

¹⁴ Arvutatud kuude aritmeetilise keskmise hinnana.

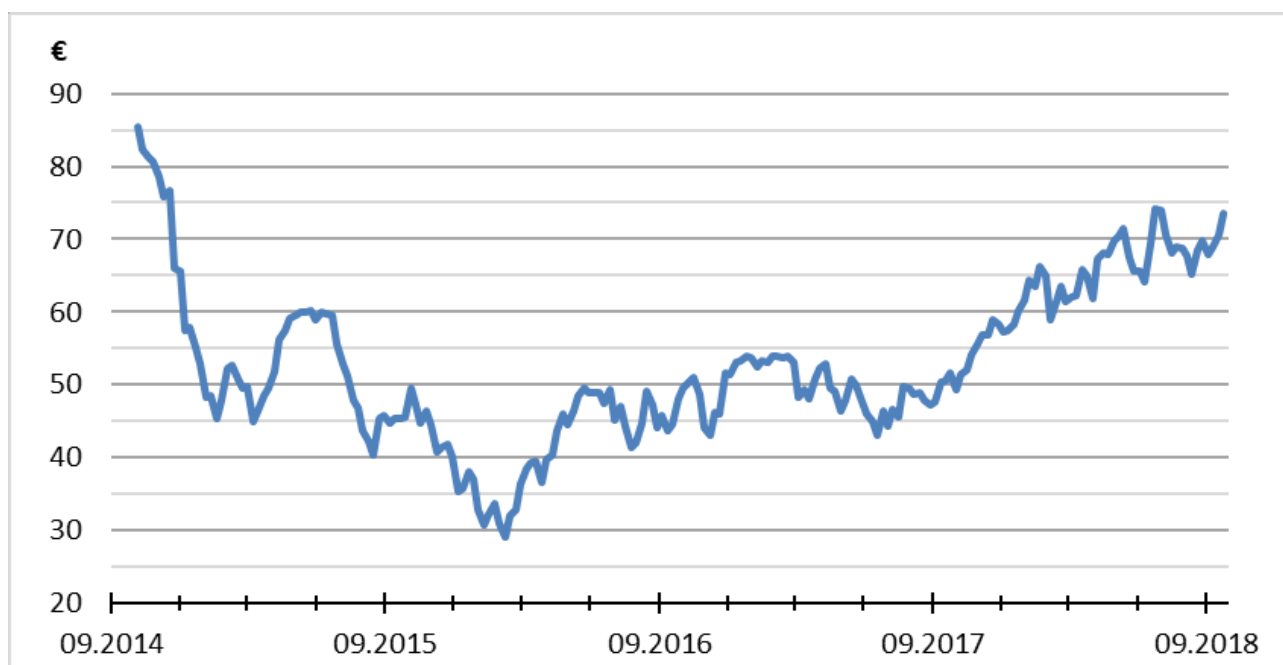
¹⁵ www.plus500.ee

¹⁶ Eesti Energia 11.10.2018

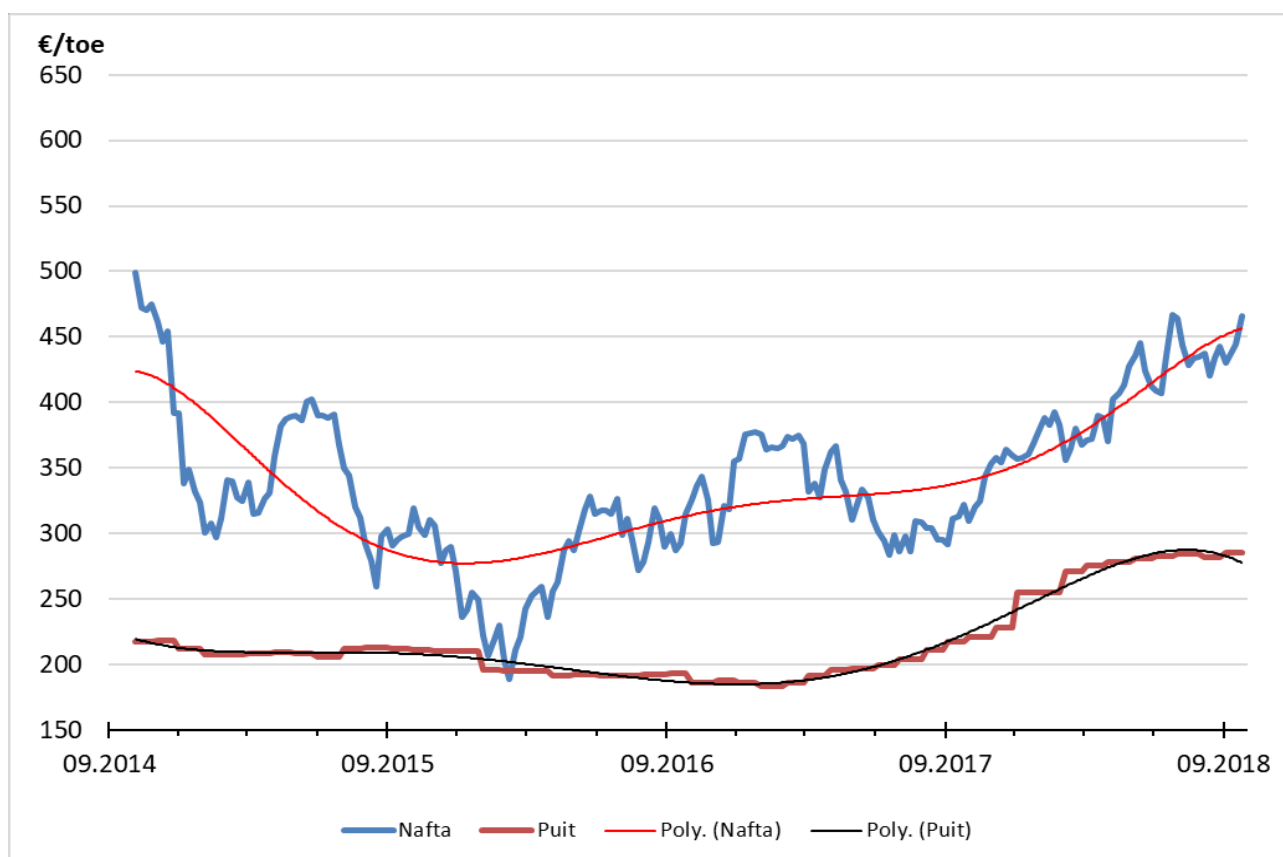
¹⁷ Eesti Energia 11.10.2018

¹⁸ Eesti Energia 11.10.2018

¹⁹ Eesti Energia 11.10.2018

Joonis 7. Nafta hind nädala keskmiste hindade alusel (allikas www.plus500.ee)

Joonis 8. Nafta ja puidu hinna võrdlus. Võrdluse tegemisel aluseks võetud: 1 barrel naftat võrdub 0.136 t naftat võrdub 0,136 toe; 1t puitu võrdub 2 tm puitu võrdub 0,22 toe (allikas: nafta hind nädala keskmised hinnad www.plus500.ee, puiduhind kuu keskmine hind erametsa hinnastatistika)

Uudiseid metsandusest ja puidutööstusest

Tihe konkurents ettevõtete vahel toorme pärast on kasvatanud väljamüüdava toote hindasid, vähendanud ettevõtete kasumeid ning sundinud kriitiliselt vaatama võimalustele efektiivsuse tõstmiseks. Nii on hakkpuidu hinnakasv upitab ülespoole kaugkütte hindasid. Tallinna kaugkütte hind, tõuseb uuel kütteperioodil 10%. Kui suvel kehtinud piirhind oli mõni sent alla 50 euro megavatt-tunni eest, millele lisandus käibemaks, siis septembri lõpus tehtud otsuse järgi on piirhind Utilitase võrgus tõusnud 55,1 eurole, pluss käibemaks. Lisaks on hinnatõusu taga ka maagaasi kallinemine, mis on tõusnud juunikuust ligikaudu 20%, samuti on oluliselt tõusnud ka heitmekvoodi hind, ligikaudu 35%.²⁰

Ka saeveskite jaoks on konkurents puidu pärast oluliselt tihenunud. AS Toftani juhi Martin Arula sõnul on tänava põhimure metsamaterjali kättesaadavus, puiduturul käib halastamatu konkurents. Saeveski Toftan 2 võiks töötada kahes vahetuses, aga töötab ühes ja sellel ühelgi tuleb aeg-ajalt ette seisakupäevi. Kui algse plaani järgi pidanuks peenpalgiveski investeeringu tagasi teenimiseks kuluma alla kümne aastaga, siis praegu enam asi nii roosiline ei paista. Plaanid tehti ajal, kui paberipuu oli küttepuidust ainult veidi kallim.²¹ Tehasemaja tootjatel on ettevõtete keskmine käiberentaablus kukkus 6,3 protsendilt 4,4 protsendile, mis näitab omakorda, et firmad seisavad silmitsi vajadusega tegevusefektiivsust tõsta.²²

Eesti ühe ühe tuntuma kasejämesortimendi kasutaja Valmose strateegiline eesmärk on kasvatada käivet 25% aastas. Ettevõtte tegevjuhi Heiki Vahermetsa sõnul on ettevõttel potentsiaali oma tootmismahutu viie aasta jooksul kolmekordistada. Selle saavutamiseks annab positiivse tõuke Euroopa ühe suurima leht- ja okaspuuvineeri tootja Paged Group tulek Eesti turule ja Valmose ostmine. Paged Groupi soov on tugevdada Valmose kui piirkonna juhtiva spoonitootja positsiooni oma tegevusmahu jõulise kasvatamisega. Mullu ulatus Valmose käive 11,3 miljoni euroni ja EBITDA (kasum enne intresse, makse ja kulumit) oli 1,7 miljonit eurot.²³

Euroopas annab EUWID teatel tooni metsakahjustused, mis kindlasti omavad mõju ka puiduturule. Kui eelmisel aastal tabas Euroopa mitmeid regioone arvestatavad tormikahjustused, siis tänava on sellele järgnenud ulatuslik üraskirüüste, millele omakorda andis lisahoogu mitmes regioonis valitsenud kuum ja kuiv suvi. Lisaks senistele üraskikahjustustele on kolmandas kvartalis lisandunud uusi tormikahjustusi.

Esimestel hinnangutel on torm Vaia oktoobri lõpus Sloveenias kahjustanud metsa ca 100 000 tm ulatuses.²⁴ Põhja-Itaalias kahjustas sama torm umbes 14 mln puud. Lisaks kuuskedele ja nulgudele kahjustas torm tugevalt ka pöögimetsasid. Tänu tugevatele sademetele ja märjale pinnasele on enamuses tegemist tormiheitega. Puidu ülestõötamist komplitseerib mitmel pool mägine maastik.²⁵ Ka Austriast tuleb teateid, et Vaia on põhjustanud ulatuslikke kahjustusi Kärnteni ja Ida-Tirooli piirkonnas.²⁶

Saksamaa Põhja-Reini Westfaleni Liidumaa metsaomanike liit teatab, et jooksva aastal on liidumaal kõikide omanike gruppide üleselt hinnatud kahjustatud metsa mahuks 4,3 mln tm. Selle põhjuseks on nii tormikahjustused, põud kui ka üraskirüüste. 2019. aastaks ennustatakse üraskirüüste jätkumist.²⁷

²⁰ Äripäev 12.10.2018

²¹ Postimees 14.09.2018

²² Äripäev 10.10.2018

²³ Äripäev 05.09.2018

²⁴ EUWID 05.11.2018

²⁵ EUWID 05.11.2018

²⁶ EUWID 02.11.2018

²⁷ EUWID 02.11.2018

Sakseni Liidumaal on üraskite poolt kahjustatud metsa maht tõusnud juba 340 000 tm, mis on viimase 50 aasta halvim näitaja. Samas ennustatakse, et see näitaja kasvab vähemalt lähikuudel kahekordseks.²⁸

Austria Põllu- ja Metsamajandusettevete Liit (*Verband Land&Forst Betriebe Österreich*) hindab tänavuseks üraskikahjustuse mahuks vähemalt 4 mln tm, mis on võrreldes eelmise aastaga 0,5 mln tm rohkem. Kuna ka naabermaades on oluliselt kasvanud üraskikahjustuste maht, on probleeme kahjustatud puidu realiseerimisega.²⁹ Kahjustatud puidu suur osakaal teeb samuti muret Saksimaa metsaomanikele. Eelmise aasta sügistormid Xavier ja Herwart murdsid 700 000 tm ulatuses puid ning aastaga on sellest suudetud ülesse töötada kõigest 250 000 tm. Talvel tabas piirkonda torm Friederike (kahjustas 2,5 mln tm ulatuses) ja suvel ulatuslik üraskirüüste. Kolmandik (700 000 tm) regulaarsest kuuse raiemahust on üraskirüüste likvideerimisega seotud. Viimase 12 kuuga on kahjustatud puidu maht kasvanud 3,9 mln tm.³⁰ Tüüringi Liidumaal arvestatakse 360 000 tm üraskipuiduga. Sellega ületatakse väga halba 2003. põuast aastat.³¹ Baieri riigimetsade majandaja vähendas juulis ja augustis raiemahtu 200 000 tm võrra, kuna puiduturul oli piisav pakkumine tänu üraski- ja tormikahjustuste likvideerimisele.³²

Tõeliselt keerulises olukorras on Tšehhi metsamajandus, kus üraskipuidu kahjustuse mahuks hinnatakse koguni kuni 20 mln tm. Keskmise koguraiemaht on riigis viimastel aastatel keskmiselt 17 mln tm. See sisaldab kõiki puuliike, mitte ainult kuuske ja nulgu, mis on üraskirüüstele eriti altid. Tänu nii suurele üraskirüüstele on kahjustamata puude raiumine peatatud. Üraskirüüste rahalise kahju suuruseks hinnatakse 2,7 mld CZK (ca 104 mln €).³³

Lõuna-Rootsis Gotlandis hindab Södra üraskikahjustuse mahuks 1,5 mln tm. Pool sellest mahust tuleb Södra enda liikmete metsadest.³⁴ Belgia Vallooni piirkonnas on aga oktoobri alguse seisuga üraskikahjustusega puitu lisandunud 100 000 tm.³⁵

Septembri lõpus sakutas ka Eesti metsi sügustorm, kuid tegi seda üsna õrnalt. Torm põhjustas mitmel pool (eelkõige Saaremaal ja Pärnumaal) ulatuslikke elektrikatkestusi, kuid metsas murdis kas üksikuid puid või võikesi gruppe. RMK hinnangul ei vaja tormikahjuste likvideerimine eraldi tegevusi, vaid need likvideeritakse jooksvalt kavandatavate raietega.³⁶

Baieri Liimaal põhjustas septembri lõpus torm Fabienne tormikahjustusi esialgsete hinnangute järgi 25 000 tm ulatuses.³⁷ Kui see jääb nii ja sellele ei järgne järgmisel aastal üraskirüüset, võib neid kahjustusi üsna tagasihoidlikeks pidada.

EUWID teatab, et Rootsis jätkasid ümarpuidu hinnad aasta alguses alanud kasvu ka kolmandas kvartalis.³⁸ Hindasid korrigeeris ülesse poole ka Rootsi metsaomanike ühendus Mellanskog, mis tõstis kuuse ja männi tehnoloogilise puidu hinda 20 SEK/tm (1,95 €/tm) võrra. See tähendab, et männipuit maksab vahelaos ca 320 SEK/tm (31,17 €/tm) ja kuusepuit 335 SEK/tm (32,64 €/tm). Samuti tõsteti

²⁸ EUWID 16.10.2018

²⁹ EUWID 23.10.2018

³⁰ EUWID 10.10.2018

³¹ EUWID 01.10.2018

³² EUWID 03.09.2018

³³ EUWID 13.09.2018

³⁴ EUWID 03.09.2018

³⁵ EUWID 25.10.2018

³⁶ EUWID 02.10.2018

³⁷ EUWID 26.09.2018

³⁸ EUWID 23.10.2018

energiapuidu hinda keskmiselt 10 SEK/MWh (0,98 €/MWh).³⁹ Samas langes sae- ja hõövelmaterjali eksport seitse esimese kuu seisuga 2% ning oli 7,54 mln m³.⁴⁰

Venemaal on esimese poolaasta seisuga raiemaht kasvanud 9% jõudes 115,4 mln tm-ni. 2017. a oli Venemaa koguraie maht 212,4 mln tm.⁴¹ Tänavu aasta üheksa kuuga on kasvanud Venemaa saetööstuse toodangu maht 3,2% olles 19,6 mln tm.⁴²

Poola riigimetsamajandaja kavandab 2019. aastal 40,432 mln tm ümarpuitu turustada. See tähendab tänavu aastaga võrreldes 6% langust.⁴³

Norras jätkab tehnoloogiline puit kallinemist. *Statens Landbruksforvaltning* andmetel oli kõigi puuliikide keskmine hind augustis 292 NOK (30,60 €). Juuliga võrreldes oli tõus 7% ja eelmise aasta sama ajaga võrreldes 43,3%. Puuliigiti olid hinnad kuusel 312 NOK/tm (32,70 €/tm), männil 288 NOK/tm (30,18 €/tm) ja lehtpuupuidul 277 NOK/tm (29,03 €/tm). Järgnevas kuuks prognoositi veel 7% kasvu. Okaspuupalkidel ei ole hinnatõus nii suur kui tehnoloogilisel puidul. Kuusepalgid kallinesid kuuga 3% ja tihumeeter maksis 519 NOK (54,39 €) ning männipalgid kallinesid 3,9% ja tihumeetri hind oli 478 NOK (50,10 €). Aastataguse ajaga on palgid kallinenud ca 12%. Vaatamata tõusnud puiduhindadele langes augustis raiemaht aastataguse ajaga võrreldes 4,9% ning oli 910 000 tm. Eelmise aastaga võrreldes on vähem raiutud veel jaanuaris (-3,2%), veebruaris (-2,0), juunis (-8,5%) ja mais (-4,2%). Oluliselt rohkem raiuti aprillis (+27,7%), juunis oli raiemaht suurem 2% ja juulis 6,9%. Esimese kaheksa kuuga oli raiemaht 7,354 mln tm.⁴⁴

Läti eksportis teises kvartalis 762 900 m³ sae- ja hõövelmaterjali, mis tähendab 2% langust eelmise aastaga võrreldes. Esimeses kvartalis oli langus koguni 15%, mis tähendab poolaasta lõikes 8% tagasiminekut. Läti Põllumajandus ministeeriumi metsaosakonna andmetel vähenes eksport 6 kuu andmete järgi Suurbritanniasse 7%, Lõuna-Koreasse 12%, Saksamaale 27%, Eestisse 15%.⁴⁵

Kokkuvõtteks

Majandusel läheb jätkuvalt hästi ja puiduhinnad on head. Paljude sortide lõikes on hinnad jõudnud kas oma rekordtaseme lähedale või ongi läbi aegade kõrgemad. See on viinud selleni, et ettevõtete kasumid on vähenenud isegi siis, kui on suudetud väljamüüdava toodangu hinda tõsta. Lisakoormust ettevõtetele on andnud tööjõupuudus, kasvav palgasurve ning kõrge kütusehind. Arusaadavalt nii kõrged puiduhinnad lõputult kesta ei saa ning esimesena võib hinnakorrektsiooni oodata paberipuidule. Kuidas reageerib puiduturg Euroopas küllaltki suurtele metsakahjustustele, on praegu keeruline hinnata. Kindlasti suurendab see ajutiselt teatud regioonides suuremat pakkumist kütte- ja paberipuidu ning madalamakvaliteedilise palgi osas. Juhul kui majanduses suuri vapustusi ei tule ja tormid jätkavad

³⁹ EUWID 04.09.2018

⁴⁰ EUWID 23.10.2018

⁴¹ EUWID 12.10.2018

⁴² EUWID 22.10.2018

⁴³ EUWID 05.10.2018

⁴⁴ EUWID 21.09.2018

⁴⁵ EUWID 06.09.2018

meie metsad puutumata võiks eeldada, et suurt hinnalangust palkide ja küttepuidu osas ei tule. Oleme metsaomaniku jaoks jätkuvalt viimase kümnendi parimas turusituatsioonis ja arukas oleks seda kasutada.

Kasutatud lühendid:

CZK – Tšehhi kroon

EMPL – Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit

EPK – Eesti Puidumüügikeskus

EUWID – *Europäischer Wirtschaftsdienst*

KEM – Keskühistu Eramets

Luke – *Luonnonvarakeskus* (Soome Loodusressursside Instituut)

mln – 1 000 000

mld – 1 000 000 000

METLA – *Metsäntutkimuslaitos*

NOK – Norra kroon

OP – okaspuu

pm³ - puistekuupmeeter

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

tm – tihumeeter, võrdub kuupmeetriga (m³)

SEK – Rootsi kroon

USD – Ameerika Ühendriikide dollar